

Литвинова Світлана Григорівна

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
заступник директора Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН
України,
м. Київ, Україна
s.h.lytvynova@gmail.com

Проблеми цифрової трансформації в системі розвитку вчителів

Відповідно до Концепції розвитку цифрових компетентностей, затвердженої КМ України від 3 березня 2021 р. № 167-р здобуття вчителем цифрової освіти має здійснюватися з «використанням інформаційних ресурсів, нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів». У документі наголошено на забезпеченні «безперервного розвитку професійних цифрових компетентностей» в системі підвищення кваліфікації, що актуалізує значущість установ післядипломної освіти в питаннях розвитку вчителів.

Крім того, у Проекті Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року виокремлено три основні проблем, що потребують термінового вирішення, а саме: низький рівень цифрових компетентностей учасників освітнього процесу; відсутність сучасної техніки і технологій та достатнього покриття мережі Інтернет в закладах та установах системи освіти; відсутність якісного цифрового освітнього контенту для здобуття освіти.

Тому до цифрових трансформацій в системі розвитку вчителів необхідно віднести наскрізне формування цифрових компетентностей як у розрізі предмету викладання, особистісного розвитку, так і соціальної комунікації; розроблення сучасного освітнього цифрового контенту, доступного вчителю будь-де та будь-коли у зручний для нього час. Це означає, що в системі розвитку вчителів орієнтація має бути зроблена на використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій таких, як хмарні сервіси, доповнена реальність, електронні підручники, відео-контент та ін.

Усі навчальні курси очної або дистанційної форми навчання мають бути практикоорієнтованими, як допомога вчителю в його професійній діяльності. Суттєвим доповненням до цього процесу можуть бути додаткові тематичні курси, що відбуваються в умовах неформальної освіти, які можуть пропонуватися як в системі підвищення кваліфікації вчителів, так і різними освітніми та науковими організаціями та установами.

Проте головною проблемою все ж залишається цифрова трансформація освітнього середовища в якому працює вчитель. Протягом 2020-2021 року Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України було здійснено низку опитувань, що дало можливість встановити значні проблеми в галузі загальної середньої освіти, зокрема: найпопулярнішими цифровими технологіями, що використовують вчителі в освітньому процесі залишаються Viber, Zoom та сайт закладу освіти – для організації дистанційної форми навчання, а для очного – мультимедійний комплекс, якщо такий є; значна кількість предметних кабінетів має застаріле обладнання, а тому втрачаються навички роботи з ним; не вирішено проблему з розробленням цифрового освітнього контенту для учнів, а відповідно не розвинуто компетентності вчителів з його використання; питання забезпечення якісним Інтернетом не вирішено й досі, що унеможливорює впровадження хмаро орієнтованих систем і підтримування дистанційної форми навчання.

Отже, вирішення проблеми цифрові трансформації в системі розвитку вчителів залежить від значної кількості факторів та впливу на органи управління освітою, місцевого самоврядування, тому одним із ефективних шляхів може бути розроблення та реалізація цільових регіональних програм цифрової трансформації освіти.

Ці цільові програми мають корелювати з Концепцією цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року у питаннях:

- створення цифрового освітнього середовища в системі розвитку вчителів;
- створення та запровадження електронного обліку в системі розвитку вчителів;
- розроблення та запровадження різних дистанційних курсів для вчителів;
- оновлення науково-методичного забезпечення освітнього процесу і включення до змісту QR-кодів, доповненої реальності, комп'ютерного моделювання;
- упровадження рамки цифрової компетентності педагогічних працівників;
- забезпечення доступу вчителів до STEM-лабораторій;
- оснащення комп'ютерним, мультимедійним обладнанням та засобами сучасної комунікації як закладів загальної середньої освіти, так і закладів системи розвитку вчителів;
- забезпечення якісного доступу до ширококутного Інтернету;
- забезпечення вільного доступу здобувачів освіти до електронних підручників;
- запровадження електронних класних журналів;
- запровадження електронних систем управління навчанням;
- забезпечення доступу до освітньої аналітики та даних відповідно до вимог законодавства;
- запровадження автоматизованої системи подання звітності закладами освіти.

Окреслені вище напрями не повною мірою реалізовані в системі освіти, що негативно впливають як на її розвиток і стабільність, так і на впровадження інновацій.

Інноваційними напрямками підвищення ефективності системи розвитку вчителів є включення в освітній процес питань відкритої науки (Open Science) як провідної теми в європейських наукових колах, зокрема в аспектах реалізації проєктів «Відкрита платформа наукової політики» (Open Science Policy Platform) і «Європейська хмара відкритої науки» (European Open Science Cloud); забезпечення відкритого доступу до результатів наукових досліджень, розбудови Європейського дослідницького простору (European Research Area, ERA) та цифрової трансформації процесів освітньої діяльності.

Список використаних джерел

1. Іваць О. Інфраструктура неперервної освіти в полікультурному середовищі: сили впливу. Неперервна освіта: актуальні дискурси: збірник матеріалів XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Химинець В., Сивохоп Я., Іваць О. Ужгород: ПП Данило С.І., 2020. С. 69-71.
2. Литвинова С.Г. Модель використання системи комп'ютерного моделювання для формування компетентностей учнів з природничо-математичних предметів. *Фізико-математична освіта* / Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка. – Суми : [СумДПУ ім. А.С.Макаренка], 2019. Том 1(19). С. 108-115. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2019-019-1-017>.
3. Литвинова С.Г. Методика проєктування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу на рівні керівника. *Комп'ютер у школі та сім'ї*, 2015. №122 (2). С. 5-11.
4. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.08.2021).
5. Проєкт Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. URL: <https://bit.ly/3ANId50>
6. Pinchuk O., Burov O., Lytvynova S. Learning as a Systemic. *Advances in Human Factors in Training, Education, and Learning Sciences. Advances in Intelligent Systems and Computing*, 2020. Vol. 963. Pp. 335-342. DOI : https://doi.org/10.1007/978-3-030-20135-7_33